

Королева Півдня. Королева Півдня

КУПИТИ

Життя юної мексиканки Тереси Мендоси змінилося в одну мить, коли задзвенів «секретний» телефон, подарований її коханим. Це означало, що його вбили і їй теж загрожує смерть. Тересі удалось втекти від убивць, а згодом довелося покинути і себе колишню. Замість наївної довірливої дівчини світ побачив дуже сильну, розумну, безстрашну й безжалісну жінку. Подружка контрабандиста стає королевою наркотрафіку на півдні Європи - чим не сюжет для наркобалади?

Історія Мендоси вражає, бо розказана визнаним майстром, відомим іспанським письменником Артуро Пересом-Реверте. Та автор не обмежується описами перипетій долі незвичайної жінки. Другий бік його роману - майже документальне і дуже переконливе розслідування зв'язків між наркоторговцями і представниками влади, яких мафіозі залучають для безперебійної роботи «системи». Вихід роману у світ спричинив справжній скандал, а дві успішні екранізації ще раз підкреслили актуальність теми і безперечний талант романіста.

Артуро
Перес-Реверте

КОРОЛЕВА

Libre

ФАБУЛА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

*Присвячується
Ельмеру Мендосі, Хуліо Берналю
і Сесару Бетмену Гуемесу.
На знак подяки за дружбу. За баладу*

Задзеленчав телефон, і вона зрозуміла, що її вб'ють. Зрозуміла настільки чітко, що заціпеніла з бритвою в руці; волосся обліпило її обличчя, окутане гарячою парою, що осідала ледь помітними крапельками на кахлях. Біп-біп. Затамувавши дух, вона не ворушилася, ніби нерухомість і мовчання могли змінити події, що вже відбулися. Біп-біп. Вона сиділа у ванні, голячи праву ногу, по пояс у мильній воді. На її шкірі виступили сироти, наче вона

ненароком крутнула холодний кран. Біп-біп. Зі стереомагнітофона в спальні долинали голоси «Лос Тігрес»^{1}, що переповідали історії про Камелію з Техасу. «Зрадою і контрабандою ні з ким не поділишся», співали вони. Вона завжди боялася, що в таких піснях міститься лихе передвістя. І ось це сталося — тексти зненацька перетворилися на похмуру реальність і смертельну загрозу. Блондин часто кепкував із неї, та пронизливий звук підтверджував, що вона мала рацію, а він помилявся. І через свої помилки втратив дещо важливе. Біп-біп. Вона відклала бритву, повільно виповзла з ванни й попрямувала до спальні, лишаючи за собою вологі сліди. Телефон лежав на ковдрі — маленький, чорний, зловісний. Вона дивилася на нього не торкаючись. Біп-біп. Безмежний жах. Біп-біп. Це вищання зливалося зі словами пісні, утворюючи єдине ціле. «Адже контрабандисти не пробачають нічого», запевняли Тигри. Блондин сказав їй майже те саме, як завжди посміюючись і погладжуючи її потилицю після того, як кинув телефон їй на коліна. Якщо він колись задзвонить, це означатиме, що я помер. Тоді біжи. Біжи щодуху, смаглявочко. Біжи і не зупиняйся, бо мене не буде поряд і я не допоможу тобі. Якщо ж ти добіжиш кудись живою, випий чарку текіли на згадку про мене. На згадку про приємні миті, моя дівчинко. Отаким нерозважливим відчайдухом був Блондин Давіла. Віртуоз «Сессни». Король короткого злету, як називали його друзі і дон Епіфаніо Варгас. Він умів підняти літак із тристаметрової смуги, ширяти в нічній темряві прямісінько над водою, багаторазово перелітати через кордон, ухиляючись від радарів Федеральної поліції і перехоплювачів УБН^{2}. Чоловік, здатний жити на вістрі ножа, ведучи свою власну гру за спинами господарів. І також здатний програвати.

Вода, що стікала з її тіла, зібралася в калюжу на підлозі. Телефон невпинно вищав, і вона збагнула, що зовсім не обов'язково відповідати й пересвідчуватися, що удача полишила Блондина. Цього дзвінка достатньо, аби виконати його інструкції і чкурнути звідси. Однак їй важко було змиритися з тим, що банальне дзеленчання може докорінно змінити життя. Зрештою вона схопила слухавку і натиснула на кнопку.

— *Блондина прикінчили, Тересо.*

Вона не впізнала цей голос. Блондин мав друзів, і деякі з них були вірними, бо дотримувались кодексу честі тих часів, коли вони перевозили з Ель-Пасо до США пакетики з білим порошком, сховані в автомобільних шинах. То міг бути будь-хто — Росас на прізвисько «Чистенький», а може, Раміро Васкес. Вона не знала, хто з нею говорить, втім, у цьому не було жодної потреби, адже послання більш ніж зрозуміле. «Блондина прикінчили,— повторив він.— Вони розправилися з ним та його двоюрідним братом. Настала черга сім'ї брата і твоя. Тому біжи щодуху. Біжи і не зупиняйся». Потім зв'язок обірвався, і вона поглянула на свої мокрі стопи, раптом усвідомивши, що тремтить від холоду і страху. В голові промайнула думка, що, хоч би хто був тим бісовим інформатором, він повторив ті самі слова, що вона їх чула від Блондина. Уява намалювала, як цей незнайомиць сидить в окутаному димом барі й уважно слухає Блондина, що вмовстився навпроти, покурюючи косячок і схрестивши ноги під столом за своєю манерою: гостроносі ковбойські чоботи зі зміїної шкіри, шийна хустка під коміром сорочки, пілотна куртка на спинці стільця, коротко стрижене біляве волосся, зухвала, впевнена посмішка. *Ти зробиш це, братане, якщо мене замочать. Заради нашої дружби. Перекажеш їй, що треба бігти і не зупинятися, бо вони захочуть позбутися її.*

Несподівано її охопила паніка, що дуже відрізнялася від холодного жаху, відчутого нею раніше. Вибух розгубленості й божевілля, що змусив її сухо і коротко скрикнути й обхопити голову руками. Ноги більше не тримали її, тож Тереса плюхнулася на ліжко. Обвела кімнату поглядом: біла з позолотою ліпнина узголів'я, картини на стінах — милі пейзажі та пари закоханих, що гуляли під променями

призахідного сонця, порцелянові фігурки, акуратно розставлені на полиці,— вона збирала їх, прагнучи зробити рідну домівку затишною. Їй стало ясно, що це помешкання вже не можна вважати домівкою, бо за кілька хвилин воно перетвориться на пастку. Вона побачила своє відображення у великому дзеркалі шафи: гола, мокра, з прилиплими до обличчя пасмами темного волосся, з-під яких виблискували широко розплющені чорні очі, витріщені від страху. «Біжи і не зупиняйся»,— говорили їй Блондин і внутрішній голос, що повторював його слова. І тоді вона кинулася навтьоки.

1. На хмарі я пливла, поки з неба не впала

Я завжди вважав, що мексиканські наркобалади — просто пісні,
а «Граф Монте-Крісто» — просто роман.

Ось що я сказав Тересі Мендосі під час нашої останньої зустрічі, коли вона, оточена охоронцями та поліціантами, погодилася прийняти мене в будинку, розташованому в районі Чапультепек міста Кульякан, штат Сіналоа. Згадавши Едмона Дантеса, я спитав, чи читала вона цю книжку. Жінка мовчки зміряла мене поглядом — таким довгим, що я став побоюватися, що наша розмова вже добігла кінця. Потім вона розвернулася до дощу, що хльоскав по віконному склу, і її губи скривилися у дивній жорсткій гримасі — не знаю, чи то була тінь сірого світла, що проникало в кімнату ззовні, чи розсіяна усмішка.

— Я не читаю книжок,— відказала Тереса.

Я зрозумів, що вона бреше, як, безсумнівно, брехала безліч разів за останні дванадцять років. Та я не хотів видатися нетактовним, тож змінив тему. Подоланий нею довгий шлях туди й назад і деякі події, що мали місце впродовж цього періоду, цікавили мене значно більше, аніж книжки, прочитані жінкою, що зараз сиділа переді мною, адже цілих вісім місяців я йшов по її слідах, відстежуючи її переміщення трьома континентами. Було б не зовсім точно сказати, що я відчув розчарування. Реальність завжди виявляється менш привабливою, ніж легенда, проте в моєму ремеслі слово «розчарування» є умовним: реальність і легенда — звичайний робочий матеріал. Проблема полягає в тому, що неможливо перебувати у стані професійної одержимості протягом довгих тижнів і місяців, не склавши певного уявлення — безперечно, хибного — про особу, що хвилює тебе. Попереднє уявлення укорінюється у твоїй голові з такою силою і правдоподібністю, що згодом тобі важко змінити його загалом (часто трапляється, що в цьому немає потреби). До того ж ми, письменники,

маємо одну перевагу: ті, хто читає наші твори, навдивовижу легко приймають наш погляд. Ось чому того дощового ранку в Кульякані мені стало зрозуміло, що жінка, якій я дивився у вічі, вже ніколи не буде справжньою Тересою Мендосою — її замінить інша, почасти створена мною, та, чию неповну і суперечливу історію я відтворив фрагмент за фрагментом завдяки людям, що знали, ненавиділи або любили реальну Тересу.

— Навіщо ви прийшли? — спитала вона.

— Мені бракує одного епізоду з вашого життя. Найважливішого.

— Он воно як! Одного епізоду.

— Саме так.

Вона взяла зі столу пачку «Фарос» і піднесла до сигарети вогник дешевої пластмасової запальнички, зупинивши жестом якогось типа на протилежному кінці кімнати — він послужливо підскочив, нишпорячи лівою рукою в кишені піджака. То був зрілий чоловік, кремезний, навіть товстий, зі смоляним волоссям і пишними вусами, типовими для мексиканців.

— Найважливішого?

Вона поклала сигарети й запальничку на стіл — цілком симетрично, не запропонувавши мені. Мені було байдуже, бо я не курю. Неподалік лежали ще дві пачки сигарет, попільничка і пістолет.

— Мабуть, він таки найважливіший, — докинула вона, — якщо сьогодні ви насмілилися прийти сюди.

Я позирнув на пістолет. «Зіг Зауер» швейцарського виробництва. У набійнику в шаховому порядку міститься п'ятнадцять патронів «парабелум» дев'ятого калібру. Я помітив три повні набійники. Позолочені головки великих куль нагадували жолуді.

— Так,— м'яко відповів я.— Те, що сталося дванадцять років тому.
У Сіналоа.

І знову мовчазний погляд. Вона знала, хто я такий, адже в її світі було нескладно роздобути цю інформацію за гроші. До того ж три тижні тому я надіслав їй копію моєї незавершеної книжки. То була приманка. Такий собі супровідний лист.

— Чому я маю розповідати вам про це?

— Тому що я доклав величезних зусиль, працюючи над цим матеріалом.

Жінка дивилася на мене крізь струмінь диму, трохи примруживши очі; подібний вираз можна побачити на індіанських масках *Великого Храму*^{3}. Потім вона підвелася, підійшла до бару, взяла пляшку текіли «Ерадура Репосадо» і два маленькі вузькі келихи, які мексиканці називають «кониками». На ній були темні лляні штани, чорна блуза й сандалії. Я звернув увагу на відсутність прикрас, намиста й годинника — вона нічого не носила, крім браслета-тижневика на правому зап'ястку. Позаминулого року — вирізки з преси лежали в моєму номері, в готелі «Сан-Маркос» — журнал «Ола!» включив її до ТОП-20 найелегантніших жінок Іспанії. Приблизно тоді ж газета «Ель Мундо» повідомила про останнє судове розслідування її справ на Коста-дель-Соль та її зв'язки з наркаторгівлею. На фотографії, опублікованій на першій шпальті, її обличчя ледь розрізнялося за віконцем автомобіля; кілька охоронців у темних окулярах затуляли її від репортерів. Одним із них був той вусатий товстун, який зараз сидів на протилежному кінці кімнати й спостерігав за мною, удаючи, ніби навіть не позирає у мій бік.

— Ви доклали величезних зусиль,— задумливо повторила вона, розливаючи текілу по келихах.

— Саме так.

Тереса відхлебнула маленький ковток — стоячи, не відриваючи від мене погляду. Вона виявилася нижчою, ніж здавалася на фотографіях

або екрані телевізора, проте її рухи були спокійними та впевненими, а кожен жест плавно й природно перетікав у наступний, без будь-яких імпровізацій чи сумнівів. Можливо, вона вже не відчуває сумнівів, промайнула в голові раптова думка. Я переконався, що у свої тридцять п'ять вона залишалася доволі привабливою. Здається, не така гарна, як на нещодавніх знімках або на тих, які я бачив у різних місцях (їх зберігали люди, що знали її по той бік Атлантики). Йшлося про старі чорно-білі фото в анфас і профіль із картотеки поліцейного відділку в Альхесірасі. А ще були відеокасети з нечіткими кадрами, що завжди закінчувалися появою охоронців — брутальних горил, які вдиралися до кімнати й різко відштовхували об'єктів. І на всіх цих зображеннях Тереса поставала такою ж вишуканою і сповненою гідності жінкою, що й нині, майже завжди в чорних окулярах і одягнена в темне; здебільшого вона сідала в дорогі автомобілі або виходила з них, визирала на терасу в Марбельї (обличчя виходило розмитим, ніби оператор не міг навести телекамеру на необхідну різкість) або засмагала на палубі величезної білосніжної яхти. Королева Півдня та її легенда. Жінка, що одночасно з'являлася на сторінках видань, присвячених світській хроніці, і згадувалася в новинах із категорії «надзвичайні події». Однак існувала ще одна фотографія, про яку я нічого не знав; і перш ніж я вийшов із цього будинку дві години по тому, Тереса Мендоса несподівано вирішила показати її мені. Вона поклала на стіл дуже обтріпану світлину, підклеєну ззаду скотчем, між повною недопалків попільничкою, пляшкою текіли, дві третини якої вихилила сама, і «Зіг Зауером» із трьома запасними магазинами, чия присутність була своєрідним знаменням — насправді йшлося про фаталістичне прийняття подій, що мали статися того ж вечора. Що ж стосується вищезгаданої світлини, вона була найстарішою з усіх побачених мною і, по суті, являла собою половину знімка, адже вся ліва частина була відсутня — залишилася тільки чоловіча рука в рукаві пілотної куртки, що обіймала за плечі молоду смаглявку з пишним чорним волоссям і великими очима. Дівчина мала трохи більше двадцяти років. Вона була одягнена в напрочуд обліплі штани й потворну джинсову куртку. Я помітив, що, попри вульгарний, надмірний макіяж, її погляд виражав невинність і вразливість, що підкреслювало молодість овального обличчя. Також вирізнялися дещо мигдалевидні очі, чітко окреслений рот і такі ознаки кривого зв'язку

з індіанцями, як ніс, матова шкіра і гордовито підняте підборіддя. Мені подумалося, що ця дівчина не була красунею, але в ній відчувалося щось особливе. Незавершений ескіз, туманний натяк на ідеальну красу, що поволі розчинялася впродовж багатьох поколінь, аж поки не лишилися поодинокі сліди колишньої досконалості. А ще вона вирізнялася тендітністю — спокійною або довірливою. Якби я нічого не знав про цю пані, її тендітність розчулила би мене. Мабуть.

— Я ледве впізнаю вас.

Це була правда, і я відверто сказав те, що думаю. Здавалося, моє зауваження не роздратувало її. Вона прискіпливо вивчала світлину, що лежала на столі. Доволі довго.

— Я також,— зрештою визнала вона.

Сховавши фотографію у шкіряний гаманець зі своїми ініціалами, жінка поклала її в сумочку, що валялася на канапі, і вказала мені на двері.

— Гадаю, цього достатньо,— мовила вона.

Тереса мала дуже втомлений вигляд. Тривала бесіда, тютюн, пляшка текіли. Темні кола проступали під її очима, що помітно відрізнялися від очей на старому знімку. Я підвівся, застібнув піджак, простяг їй руку — вона легенько торкнулася її — і покосився на пістолет. Товстун, який сидів у протилежному кінці кімнати, хутко підступив ближче — байдужий, готовий провести мене. Я зацікавлено позирнув на його розкішні черевики зі шкіри ігуани, на живіт, що нависав над сплеченим із волокон агави ремнем, на загрозливий виступ під піджаком. Коли він відчинив двері, я пересвідчився, що його повнота була оманливою, а ще він робив усе лівою рукою. Праву руку він вочевидь тримав вільною, аби використовувати її як робочий інструмент.

— Сподіваюсь, усе буде добре,— сказав я.

Тереса простежила за моїм поглядом, спрямованим на пістолет. Вона повільно кивала, але реагувала не на мої слова. Її хвилювали власні думки.

— Авжеж,— пробурмотіла вона.

Тоді я вийшов звідти. Озброєні автоматами федерали у бронежилетах — ті самі, що ретельно обшукали мене на вході,— досі несли варту у вестибюлі та саду; неподалік від круглого фонтану біля входу були припарковані одна військова вантажівка й два поліційні «харлеї». Також я помітив п'ять чи шість журналістів з однією телекамерою під парасолькою, проте вони стояли надворі, за високими мурами,— будинок оточили солдати в польовій формі, які наказали їм триматися на відстані.

Я звернув праворуч і, крокуючи під дощем, вирушив на пошуки таксі, що чекало на мене в сусідньому кварталі, на розі вулиці Генерала Анаї. Тепер я розвідав усе, що потрібно, окутані тінями закутки освітілися, і кожен фрагмент історії Тереси Мендоси, реальної чи уявної, став на своє місце — починаючи з тієї першої світлини (точніше, її половини) й закінчуючи жінкою, що зустріла мене в цьому домі, не забувши покласти на стіл автоматичний пістолет. Бракувало розв'язки, проте найближчими годинами я мав дізнатися її. Так само, як і Тересі, мені залишалося одне: сісти й чекати.

Минуло дванадцять років відтоді, коли Тереса Мендоса кинулася щодуху бігти в місті Кульякан. Саме тоді почалася її довга подорож туди і назад; затишний упорядкований світ, побудований нею під крилом Блондина Давіли, розлетівся на друзки (вона чула гуркіт шматків, що розпадалися), і розгублена жінка зрозуміла, що над нею нависла загроза. Осліплена панікою, вона упустила телефон і почала метатися туди-сюди, навмання висуваючи шухляди у пошуках якоїсь торби, куди можна запхати найбільш необхідні речі. Їй хотілося оплакати свого чоловіка або несамовито закричати, розриваючи горлянку, але страх, що накочував

на неї потужними хвилями, уповільнював її рухи й притуплював почуття. Таке враження, буцімто вона наїлася *уаутльського гриба*{4} або накурилася до болю міцної трави й опинилася в далекому чужому тілі, що не підкорялося її волі. Квапливо й незграбно вона натягнула джинси, футболку і, похитуючись, спустилася сходами, досі мокра під одягом, із вологим волоссям. У маленькій дорожній сумці лежали зім'яті, абияк засунуті речі: ще кілька футболок, джинсова куртка, трусики, шкарпетки, гаманець із двома сотнями песо й документи. Вони відразу підуть до нас додому, попереджав Блондин. Спробують щось знайти. Буде краще, якщо вони не наткнуться на тебе.

Визирнувши на вулицю, вона нерішуче завмерла з інстинктивною обережністю здобичі, що відчуває близькість мисливця та його псів. Перед нею простиралася ворожа територія в усій її складній топографії. Квартал Лас Кінтас: просторі бульвари, скромні комфортабельні будиночки з дворами, засадженими бугенвіліями, дорогі автівки перед входом. Як же далеко звідси до жебрацького району Лас Сьете Готас, подумала вона. Раптом їй на кожному кроці почала ввижатися небезпека, і всі люди видавалися підозрілими — жінка з аптеки навпроти, продавець із крамниці на розі, де вона купляла харчі впродовж останніх двох років, охоронець у синій формі з автоматичним пістолетом дванадцятого калібру на поясі — цей чоловік усміхався їй і говорив компліменти щоразу, як вона проходила повз будівлю. У тебе більше не буде друзів, підсумував Блондин, видавши свій коронний лінивий смішок, який вона часом обожнювала, а часом ненавиділа всією душею. Того дня, коли задзвонить телефон і ти кинешся бігти, ти залишишся сама, смаглявочко. І я не зможу допомогти тобі.

Вона притиснула сумку до живота, немовби захищаючи його, а потім рушила хідником, опустивши голову, не дивлячись ні на що й ні на кого, попервах стараючись не прискорювати крок. Сонце помалу хилилося до заходу — вдалині, над Тихим океаном, за сорок кілометрів звідси, біля Альтати; пальми, *мансаніти*{5} й мангові дерева, що обрамляли бульвар, чітко вимальовувалися на тлі неба, що невдовзі стане помаранчевим, як це зазвичай трапляється у Кульякані о вечірній порі. Її непокоїла пульсація крові у скронях: глухий

монотонний стукіт, що перекривав шум транспорту і клацання її підборів. Якби хтось покликав її, вона б не розчула своє ім'я і, ймовірно, навіть не розрізняла би гримотіння пострілу. Пострілу в себе. Напруживши м'язи й нахиливши голову, вона настільки зосередилася на очікуванні, що спина й нирки почали боліти.

Ситуація. Тереса надто часто слухала різні міркування про теорію катастроф — її жартома обговорювали в барах, серед чарок і клубів тютюнового диму, — тож ці ідеї закарбувалися в її пам'яті, випалили її мозок розпеченим залізом, наклавши на неї тавро, мов на худобу. «У нашому бізнесі, — казав Блондин, — треба вміти розпізнавати Ситуацію. Хтось може підійти і сказати тобі: “Добрий день”. Може, один із твоїх знайомих. Він усміхнеться тобі. Ніжно. Солоденько. Але ти помітиш щось дивне, виникне якесь невиразне відчуття, ніби тебе підставили. А наступної секунди ти будеш мертвим. — Вимовляючи ці слова, Блондин дивився на Тересу і під сміх друзів націлювався на неї пальцем, мов револьвером. — Чи мертвою. Хоча це значно краще, ніж дожити до того, що тебе повезуть до пустелі, а там, озброївшись терпінням і ацетиленовим паяльником, почнуть розпитувати. Найгірше не те, що ти знаєш відповіді (у такому разі полегшення настане миттєво), а те, що ти не знаєш їх. У тому-то й різниця, як казав Кантінфлас{6}. Неабияка проблема. Дуже важко переконати типа з паяльником, що ти не знаєш того, про що, на його думку, відомо тобі і про що він теж волів би довідатися».

От лайно! Їй хотілося вірити, що Блондин помер швидко. Було б чудово, якби «Сессну» збили з усім вантажем, а його віддали на поталу акулам замість того, щоби тягти до пустелі й запитувати про різне. Коли йшлося про Федеральну поліцію або УБН, допити здебільшого закінчувалися у в'язниці в Альмолої або Тусоні. З тими людьми можна було домовитися, укласти угоду. Добре розіграти свої карти і стати захищеним свідком або в'язнем із привілеями. Однак Блондин ніколи не зв'язувався з ними. Він не був ані зрадником, ані стукачем. Якщо він і зраджував своїх, то зовсім трішечки, причому не через гроші, а заради задоволення жити на вістрі ножа. Ми, хлопці з Сан-Антоніо, похвалявся Давіла, любляємо ставити на кін власну шкуру. Він зізнався, що йому весело дурити тих типів, і в глибині душі сміявся, слухаючи їхні накази: «Ну ж бо, юначе, вбий такого-то

і прикінчи такого-то. Поквапся! Ми поспішаємо», бо вони приймали його за простого кілера вартістю у тисячу песо, одного з тих, кому можна зневажливо жбурнути пачку хрустких доларів після повернення з чергового польоту і завдяки якому мафіозі заробляли казкові багатства, а він ризикував своєю свободою та самим життям.

Проблема полягала в тому, що Блондину було мало щось учиняти — він відчував жагучу потребу розповідати про них, оскільки належав до племені базік. Навіщо шпокати найгарнішу дівку, казав він, якщо не можна розказати про це товаришам. Ну, а раптом щось піде не так, хай про мене складають балади «Лос Тігрес» або «Лос Туканес де Тіхуана» і співають їх у барах і по авторадіо. Отак я стану легендою, хлопці. Дуже часто, притулившись до його плеча в якомусь барі, на вечірці, між двома танцями в пабі «Марокко» (Блондин зазвичай замовляв своє улюблене пиво «Пасифіко», а Тереса розімлівала від «білих зітхань»^{7}, що обсипали її ніс дрібною пудрою), вона тремтіла від страху, почувши, як він вибовкує друзям те, про що будь-який розсудливий чоловік мовчав би як риба. Тереса не закінчила школу, у неї не було нічого, крім Блондина. Та вона знала, що друзі перевіряються лише тоді, коли навідують тебе в лікарні, тюрмі й на цвинтарі. А це означало, що друзі лишаются друзями, поки не припиняють бути ними.

Вона пройшла три квартали не озираючись. Такими були правила гри. Підбори виявилися надто високими, і вона зрозуміла, що вивихне щиколотку, якщо кинеться бігти. Тому вона скинула взуття, сунула його в сумочку і продовжила свій шлях босоніж, звернувши праворуч і вийшовши на вулицю Хуареса. Там Тереса зупинилася перед якимось баром, перевіряючи, чи не стежать за нею. Не виявивши жодних ознак небезпеки, вона штовхнула двері, прослизнула всередину і вместилася за найбільш віддаленим столиком. Їй треба було поміркувати і вгамувати несамовите калатання серця. Обмірковувати ситуацію, як сказав би той негідник Блондин. Або принаймні спробувати обмірковувати її. Мокре волосся спадало їй на обличчя; вона спершу відкинула його, а потім вирішила, що буде краще, якщо розпатлані пасма прикриють її. Невдовзі їй принесли нопалевий^{8} коктейль, і якийсь час вона нерухомо сиділа, нездатна зібрати думки до купи, аж

поки не збагнула, що їй хочеться курити, а сигарети вона забула вдома, поспішивши дременути звідти. Тереса попросила сигарету у офіціантки й прикурила з її запальнички, не помітивши здивованого погляду дівчини на її босі ноги. Вона надовго завмерла, намагаючись сконцентруватися. Паління подіяло. Дим, що наповнював легені, дещо заспокоїв її — достатньо, аби проаналізувати Ситуацію, озброївшись здоровим глуздом. Необхідно дістатися іншого, надійного, помешкання, перш ніж ці хижакі знайдуть її, і вона проти власної волі перетвориться на другорядного персонажа наркобалад (Блондин мріяв, що одного дня «Лос Тігрес» або «Лос Туканес» присвятять йому одну з таких балад). У тому помешканні були сховані гроші й документи, без яких вона нікуди не добіжить, хоч би як швидко мчала. А ще там зберігався записник Блондина: телефони, адреси, нотатки, зв'язки, таємні маршрути в Південній Каліфорнії, Сонорі, Чіуауа, Коуаїлі, друзі та вороги — відрізнити одних від інших було непросто — в Колумбії, Гватемалі, Гондурасі й на обох берегах Ріо-Браво: в Ель-Пасо, Хуаресі, Сан-Антоніо. Цей записник треба спалити або сховати, звелів їй Блондин. Не розгортай його — заради твого ж блага, смаглявочко. Навіть не дивись на нього. Якщо ж справи будуть зовсім кепськими, віддай його дону Епіфанію Варгасу в обмін на твоє життя. Тобі ясно? Присягнися, що ні за що в світі не розгорнеш записник. Присягнися Господом і Пресвятою Дівою. Ходи сюди. Присягнися тим, що тримаєш у руках.

Часу було обмаль. Годинник вона теж забула вдома, але бачила, що насуваються сутінки. Вулиця здавалася спокійною: помірний дорожній рух, перехожі йдуть своєю дорогою, ніхто не зупинився поряд. Тереса взула туфлі. Залишила на столі десять песо, неквапливо випросталася і схопила сумочку. Виходячи надвір, вона не насмілилася глянути у дзеркало. На розі хлопчик торгував лимонадом, сигаретами й газетами, розкладеними на картонному ящику з написом «Самсунг». Крадькома косячись назад, вона купила пачку «Фарос» і коробку сірників, після чого рушила навмисне повільно. Ситуація. Припаркована автівка, поліціант, чоловік, що підмітав хідник, змушували її здригатися. М'язи спини знову заболіли, в роті відчувався кислий присмак. Підбори відразу почали заважати їй. «Якби Блондин побачив мене, він би посміявся від душі», — подумала

жінка. Вона прокляла його за це. І де ж тепер твої дурнуваті смішки після того, як тобі обрізали крила? Де твій гонор непереможного мачо і твоя бісова сміливість? Проходячи повз якесь кафе, вона вловила запах підгорілого м'яса, і в роті раптом стало ще кисліше. Довелося хутко забігти у під'їзд і виблювати струмінь нопалевого соку.

Я знав Кульякан. Бував там задовго до того, як узяв інтерв'ю у Тереси Мендоси, коли тільки-но взявся за своє розслідування, і ця жінка була невиразним особистим викликом, втіленням у кількох світлинах і газетних вирізках. Я повертався сюди пізніше після того, як усе закінчилося, і нарешті довідався те, що прагнув з'ясувати: факти, імена, місця. Отже, зараз я можу впорядкувати матеріал і послідовно викласти його, не рахуючи деяких неминучих прогалин і тих подробиць, які замовчую навмисно. Також зазначу, що ця історія почалася багато років тому, під час обіду з Рене Дельгадо, головним редактором щоденної газети «Реформа», що виходить у Мехіко. Ми дружимо давно — відтоді, як познайомилися у Манагуа, охопленому бунтами проти Сомоси^{9}. Тоді ми були молодими репортерами й знімали на двох один номер у готелі «Інтерконтиненталь». Нині я зустрічаюсь із ним щоразу, як приїжджаю до Мексики, і ми розповідаємо один одному про наші печалі, зморшки, сивину. Того дня ми насолоджувалися ескамоле і тако^{10} з курятиною у ресторані готелю «Сан-Анхель Інн». Рене запропонував мені звернути увагу на справу Тереси Мендоси.

— Ти іспанець. Маєш там хороші зв'язки. Зроби для нас великий репортаж про неї.

Стараючись, аби начинка тако не забризкала мені підборіддя, я заперечно хитнув головою.

— Ні, я вже не репортер. Тепер я все вигадую і пишу твори, чий мінімальний обсяг становить чотириста сторінок.

— Тоді зроби це на свій лад,— наполягав Рене.— Хай буде літературний репортаж.

Я доїв тако, і ми обговорили всі «за» і «проти» цього задуму. Сумніви не полишали мене, поки нам не принесли каву й сигари «Дон Хуліан І», а Рене пригрозив покликати мар'ячі{11}. Та все вийшло зовсім не так, як йому уявлялося: репортаж для «Реформи» перетворився на мій особистий літературний проєкт, хоча мій друг анітрохи не переймався цим. Навпаки: наступного дня він надав мені доступ до бази своїх найкращих контактів на Тихоокеанському узбережжі і у Федеральній поліції, аби я мав змогу зібрати достатньо відомостей про «темні роки» — загадковий етап біографії Тереси Мендоси, про який нічого не знали ні в Іспанії, ні в її рідній Мексиці.

— Принаймні ми напишемо рецензію на твою книжку,— сказав він.— Козел.

Донедавна загальновідомим було лише те, що Тереса жила в дуже бідному районі Лас Сьете Готас; її батько був іспанцем, а мати — мексиканкою. Також подекували, що вона не закінчила середню школу, бо пішла працювати — спершу влаштувалася до капелюшної крамниці на риночку «Буельна», а потім міняла долари на вулиці Хуареса. Якось у День мертвих — іронія долі! — життя поставило її на шляху пілота Раймундо Давіла Парри, що працював на картель Хуареса. Всі знали його під прізвиськом «Блондин Давіла», яке він отримав завдяки своєму білявому волоссю, блакитним очам і зовнішності американця. Вищенаведена інформація радше містилася в легенді, сплетеній навколо постаті Тереси Мендоси, ніж надходила з достовірних джерел. Прагнучи пролити світло на цю частину її біографії, я вирушив до столиці штату Сіналоа на західному узбережжі, біля входу до Каліфорнійської затоки. Там я довго блукав вуличками й барами. Я навіть пройшов (майже) той самий маршрут, подоланий нею того останнього (або першого залежно від кута зору) дня після того, як пролунав телефонний дзвінок і їй довелося покинути помешкання, яке вона ділила з Блондином Давілою. Отак я опинився перед гніздечком, де пара прожила два роки,— скромним і затишним двоповерховим будиночком із заднім двориком і парадним входом, обабіч якого були висаджені миртові дерева й бугенвілії. Будиночок розташовувався у південно-східній частині кварталу Лас Кінтас, одному з улюблених місць наркодилерів середнього класу, чії справи

йшли добре, але не настільки, щоби вони дозволили собі придбати шикарний маєток в елітному районі Чапультепек. Потім я прогулявся під королівськими пальмами й манговими деревами, дійшов до вулиці Хуареса і зупинився навпроти маленького ринку, спостерігаючи за дівчатами, які міняли валюту посеред вулиці з мобільним телефоном в одній руці і калькулятором у другій (інакше кажучи, вони перетворювали на мексиканські песо гроші, відмиті у водіїв, які зупинялися поряд і простягали їм пачки доларів, пропахлі гірською смолою або білим порошком^{12}). У цьому місті, де незаконна діяльність є суспільною нормою і способом життя («Іти проти закону — сімейна традиція», як сказано в одній відомій наркобаладі), Тереса Мендоса якийсь час була однією з таких дівчат. До тієї миті, коли чорний джип «Бронко» пригальмував поблизу і Раймундо Давіла Парра, який сидів за кермом, опустив віконце з тонованого скла й задивився на неї. Тоді її життя змінилося назавжди.

Зараз Тереса крокувала тим самим хідником, який знала вздовж і впоперек, пам'ятаючи кожную плиту, кожен камінчик. Її губи пересохли, в очах читався страх. Вона обходила дівчат — деякі теревенили, збившись до купи, а деякі чекали на клієнтів навпроти фруктової крамниці «Ель Канаріо», недовірливо зиркаючи у бік стоянки вантажівок, трамваїв і забігайлівок на ринку, де снувала сила-силенна жінок із кошиками та вусатих чоловіків у ширококрисих капелюхах. Із музичного магазину, що виднівся за ювелірною крамницею на розі, долинала мелодія якоїсь наркобалади у виконанні «Лос Дінамікос» або «Лос Тігрес». Велика відстань заважала визначити гурт, проте пісня була їй знайома. Ще б пак! Вона знала її надто добре, адже то була улюблена пісня Блондина. Сучий син зазвичай наспівував її під час гоління, відчинивши вікно, аби шокувати сусідів, а коли хотів розізлити Тересу для забави, тихенько мугикав ці слова їй на вухо:

Мене дуже люблять
Друзі мого тата,

Бо я пречудово
Стріляю з автомата.

Блондине, ти клятий покидьку, укотре подумала Тереса й мало не вимовила цю фразу вголос, аби стримати ридання, що піднімалися з грудей до горла. Жінка позирнула праворуч і ліворуч. Вона трималася насторожі, силкуючись углядіти обличчя чи силует, що означали би небезпеку. Вони, ясна річ, пошлють когось із знайомих, розмірковувала вона. Того, хто зможе впізнати мене. Тому Тереса сподівалася випередити нападника. Одного чи двох. Убивці часто ходили парами, допомагаючи одне одному. А ще вони стежили один за одним, бо в цьому бізнесі ніхто не довіряв навіть власній тіні. Важливо впізнати його завчасно, вловити загрозу в його погляді. Або в усмішці. Хтось усміхнеться тобі, згадала Тереса, а наступної секунди ти будеш мертва. Якщо пощастить, подумки уточнила вона. Смерть — неабияка удача. У Сіналоа, підсумувала вона, уявивши пустелю й ацетиленовий паяльник, про які розповідав Блондин, удача чи невдача — це лише питання швидкості, додавання і віднімання. Що довше ти не помираєш, то менше тобі пощастить.

На вулиці Хуареса жінка пересувалася таким чином, що транспорт під'їжджав до неї ззаду. Вона збагнула це тільки тоді, коли пройшла повз кладовище Сан-Хуан, і поспішила звернути ліворуч, до вулиці Генерала Ескобедо. Блондин пояснив їй, що, раптом вона колись тікатиме від переслідувачів, необхідно обирати вулиці, де машини рухаються назустріч і їх можна буде побачити здалеку. Час від часу вона озиралася. Діставшись середмістя, вона проминула білу будівлю муніципалітету і змішалася з натовпом, що вирував на автобусних зупинках та околицях ринку Гармендія. Там Тереса відчула себе у більшій безпеці. На заході небо набувало насиченого помаранчевого відтінку, палаючи над дахами будинків, і вогні вітрин подекуди освітлювали хідники. У подібних місцях убивають дуже рідко, подумала вона. І майже ніколи не викрадають людей. Дорожній рух був двостороннім, на розі стояли двоє поліціантів у коричневій формі. Обличчя одного з них видалося їй смутно знайомим, тож вона відвернулася і попрямувала в інший бік. Чимало місцевих служителів

закону — судді, федеральна поліція та сила-силенна інших — працювали на наркомафію: ховали у свої портфельчики подаровані пакетики з кокаїном і насолоджувалися безкоштовною випивкою у барах за те, що прикривали ватажків картелів або діяли згідно із здоровим принципом «Живи, їж свій шматок і не заважай жити іншим, якщо не хочеш попрощатися з життям». Три місяці тому новий очільник поліції, що приїхав з інших земель, схотів змінити правила гри. Йому вліпили сімдесят куль з «козячого рогу» — так тутешні мешканці називають АК-47 — біля дверей будинку, в його власній машині. Тра-та-та. У крамницях уже почали продавати компакт-диски з піснями, присвяченими цій події. Найвідоміша називалася «Сімдесят патронів». Балада надавала точну інформацію про обставини трагедії: в тексті прямо говорилося, що шерифа Ордоньеса вбили о шостій ранку і витратили на нього багацько куль. Класика жанру. Типовий Сіналоа. Популярні виконавці — приміром, Ас де Сьєрра — фотографувалися для обкладинок на тлі літака, з гвинтівкою сорок п'ятого калібру в руках, а Чаліно Санчеса, місцевого поп-ідола, який працював кілером на мафію до того, як став композитором і співаком, зрешетили кулями через жінку або з будь-якої іншої причини. Чого зовсім не потребували автори наркобалад, так це фантазій. Їх надихала реальність.

Звернувши за ріг біля магазинчика «Ла Мічокоана», Тереса залишила позаду ринок і крамниці, де продавали взуття та одяг, і почала спускатися вулицею. Конспіративне помешкання Блондина, його укриття в разі виникнення надзвичайної ситуації, розташувалося за кілька метрів звідси, на другому поверсі скромного житлового будинку, навпроти кіоску, де вдень торгували морепродуктами, а вночі — тако зі смаженим м'ясом. Попервах ніхто, крім них двох, не знав про існування цього місця: Тереса була там лише одного разу, а сам Блондин навідувався рідко, аби не «засвітити» свою схованку. Стараючись ступати якомога тихіше, вона піднялася сходами, сунула ключ у замкову шпарину й обережно повернула його. Вона знала, що всередині нікого не може бути, та все одно оглянула приміщення, перевіряючи, чи немає чогось підозрілого. «Навіть тут не варто розраховувати на стовідсоткову безпеку,— казав їй Блондин.— Хтось

міг побачити мене або щось довідатися, будь-що могло трапитися в цьому чортовому Кульякані, де всі знають усіх як облуплених. Якщо ж мене схоплять і візьмуть живим, я трохи помовчу, а потім розколюся й вибовкну все, що їм потрібно. Кепські справи. Раджу тобі не дрімати, мов курка на сідалі, моя любонько. Сподіваюсь, я протримаюсь достатньо часу, аби ти встигла забрати гроші і зникнути, перш ніж вони вдеруться сюди. Та я нічого тобі не обіцяю, смаглявочко,— посмішка не сходила з його обличчя, коли негідник вимовляв ці слова.— Я нічого тобі не обіцяю».

У помешканні не було нічого, крім голих, нічим не прикрашених стін. Обмаль меблів: стіл, чотири стільці, канапа, а в спальні — велике ліжко з тумбочкою і телефоном. Вікно спальні виходило на задній двір, де простиралася заросла деревами й кущами пустка з припаркованими автівками; далі бовваніли жовті куполи церкви Святилища Господнього. Вбудована шафа мала подвійне дно. Розібравши його, Тереса виявила дві товсті пачки стодоларових купюр. Близько двадцяти тисяч, швидко підрахувала вона завдяки професійним навичкам, здобутим в обміннику на вулиці Хуарес. Там був і записник Блондина — великий зошит у коричневій шкіряній палітурці («Не розгортай його», згадала вона), тристаграмовий пакетик із кокаїном і величезний кольт «Дабл Ігл» — хромований метал, перламутрові накладки. Блондин не любив зброю і ніколи не носив із собою револьвер. «На біса він мені здався? — казав її хлопець.— Якщо вони шукають когось, то завжди знаходять». Попри це, він тримав кольт про всяк випадок. «Я не стану дурити тебе — він може знадобитися. Нащо казати “ні”, якщо слід казати “так”». Тереса також не виносила зброю, але вміла користуватися нею так само, як і всі мешканці Сіналоа — чоловіки, жінки й діти. Якщо ж говорити про надзвичайні події, остання подія була саме такою. Тому вона пересвідчилася, що магазин «Дабл Ігла» був повним, відтягнула затвор назад, і, щойно відпустила його, куля сорок п'ятого калібру увійшла в набійник із дзвінким зловісним клацанням. Коли вона складала речі в сумку, її руки тряслися від хвилювання. Раптом її сполошив автомобільний вихлоп, що долинув із вулиці. Нагостривши вуха, вона тихенько посиділа і, трохи заспокоївшись, знову взялася до роботи. Поряд із доларами лежали паспорти — її та Блондина. Обидва з американськими візами,

чий термін дії ще не сплив. Її погляд затримався на світлині Блондина: майже наголо стрижене волосся, очі американця спокійно дивляться в об'єктив, натяк на коронну усмішку в кутиках губ. Повагавшись кілька секунд, вона сунула в сумку лише свій паспорт, а коли нахилила голову й відчула, як сльози стікають підборіддям і капають на руки, збагнула, що плаче вже давно.

Жінка обвела кімнату затуманеними очима, намагаючись з'ясувати, чи не забула чогось. Серце шалено калатало, мало не вистрибуючи з грудей. Підійшовши до вікна, вона оглянула вулицю, яку починали огортати сутінкові тіні, кіоск торговця тако, освітлений електричною лампочкою і полум'ям жаровні. Потім запалила сигарету і, нервово затягуючись, обійшла помешкання. Треба вшиватися звідси, але вона не знала, куди йти. Ясно одне — тут лишатися не можна. Стоячи на порозі спальні, вона помітила телефон, і в її голові майнула думка: дон Епіфаніо Варгас. Чудова людина. Дон Епіфаніо працював з Амадо Карильйо в золоті часи повітряних мостів між Колумбією, Сіналоа та Сполученими Штатами і завжди був хорошим хрещеним батьком для Блондина — дуже відповідальним і сумлінним, аж поки не вирішив вкласти кошти в інші справи й не пішов у політику. Літаки стали йому не потрібні, і пілот знайшов інших роботодавців. Дон Епіфаніо пропонував Блондину залишитися з ним, але той надто любляв літати — хай навіть для інших, а не для себе. «Там, у небі, ти поважний пан, а внизу — простий селянин»,— казав він. Дон Епіфаніо не образився і навіть позичив йому грошей на нову «Сессну» після того, як стара розбилася внаслідок екстреної посадки в горах, навантажена трьома сотнями кілограмів у пакетах, надійно обмотаних клейкою стрічкою. Два федеральні літаки кружляли, на дорогах було зелено від солдатів у польовій формі, вищали сирени, завивали мегафони, і в усьому цьому хаосі безперервно стрекотів автомат АР-15^[13]. Блондин насилу виплутався з тієї халепи, відбувшись зламаною рукою,— спершу він тікав від представників закону, а потім розбирався з власниками вантажу, яким був змушений доводити з газетними вирізками в руках, що вся партія конфіскована урядом, що троє з восьми спільників, які мали зустріти його, загинули, прикриваючи злітно-посадкову смугу, що на них настукав один тип із Бадірагуато, який працював на федералів. Стукач пішов в інший світ зі

зв'язаними за спиною руками, задушений пластиковим пакетом, і та сама доля спіткала його батька, матір і сестру — мафія зазвичай ліквідовувала всіх родичів зрадника. Блондин, звільнений від усіх підозр, зміг купити собі нову «Сессну» завдяки позиції дона Епіфаніо Варгаса.

Тереса загасила сигарету, поставила сумку біля узголів'я ліжка, дістала записник і поклала його на ковдру. Якусь хвилику вона розглядала палітурку. Навіть не дивись на нього, спливли з пам'яті слова Блондина. Ось він, клятий записник клятого жевжика, який зараз витанцьовує з Кістлявою, а вона, мов остання дурепа, слухняно виконує його інструкції. «Не чіпай»,— прошепотів один з її внутрішніх голосів. «Ну ж бо, розгорни,— підбурював інший.— Якщо ціна цієї інформації — твоє життя, принаймні дізнайся, чого воно варте». Бажаючи набратися сміливості, жінка витягла пакетик із кокаїном, проштрикнула пластик нігтем, підхопила трохи порошку, піднесла його до носа й зробила глибокий вдих. Наступної миті її думки прояснилися, а органи чуття надзвичайно загострилися. Вона знову перевела погляд на записник і нарешті розгорнула його. Там значилося ім'я дона Епіфаніо разом з багатьма іншими. Побіжно проглянувши цей список, вона відчула, як мороз пройшов поза шкірою. Коротун Гусман, Сесар *Бетмен* Гуемес, Ектор Пальма... Номера телефонів, місця зустрічей, посередники, конкретні суми, шифри та паролі, чиє значення вислизало від неї. Вона продовжила читання, і її пульс уповільнився, а тіло заледеніло. Здрігнувшись, Тереса знову згадала слова Блондина: «Навіть не дивись на нього». От дідько! Тепер їй стало зрозуміло чому. Усе було значно гірше, ніж вона уявляла.

Аж тут вона почула, як двері розчахнулися.

— Поглянь, Поте, хто завітав до нас. Оце так сюрприз!

Посмішка Кота Ф'єрроса виблискувала, наче лезо мокрого ножа — волога небезпечна посмішка кілера з американських бойовиків, де наркодилерів завжди грають смагляві підступні латино на кшталт Педро Навахи або Хуаніто Аліманьї{14}. Кіт Ф'єррос був саме

таким — смаглявим підступним латино, що неначе зійшов з якоїсь пісні Рубена Бладеса або Віллі Колона^{15}. От тільки було незрозуміло, чи він навмисно старався відповідати певному стереотипу, чи Рубен Бладес, Віллі Колон та американські режисери надихалися такими типами, як він.

— Краля Блондина.

Кілер стояв, обпершись об одвірок і зануривши руки в кишені. Котячі очі, яким він завдячував своїм прізвиськом, не відривалися від Тереси, поки він розмовляв зі своїм напарником, скрививши рот в уїдливій гримасі.

— Я нічого не знаю,— сказала Тереса.

Вона була така нажахана, що ледве впізнала власний голос. Кіт Ф'єррос двічі кивнув із розумінням.

— Авжеж,— мовив він.

Його посмішка стала ширшою. Він давно втратив лік чоловікам і жінкам, які запевняли, що нічого не знають, перед тим як він убивав їх — швидко чи повільно, залежно від обставин — на цій землі, де насильницька смерть вважалася природною: двадцять тисяч песо за пересічного небіжчика, сто тисяч за поліціанта або суддю, безкоштовно, якщо треба допомогти другу. Усі ці подробиці були їй відомі, а ще вона добре знала Кота Ф'єрроса та його напарника Потьомкіна Гальвеса, якого називали Поте Гальвес або Крапчастий. На обох були куртки, шовкові сорочки від «Версаче», джинси й чоботи зі шкіри ігуани — усі речі майже однакові, ніби куплені в одній крамниці. Вони служили найманими вбивцями у Сесара *Бетмена* Гуемеса і часто навідували свого колегу Блондина Давілу: супроводжували його під час польотів у гори, коли він перевозив вантаж, пили й гуляли разом у «Дон Кіхоті». Вечірки починалися вдень, коли гроші ще були свіжими і пахли тим, чим пахли, і закінчувалися на світанку в одному з міських тейбл-дансів^{16} на кшталт «Лорда Блека» чи «Осіріса», де голі жінки танцювали на столах — сто песо за п'ять хвилин, двісті тридцять за виступ

в окремому кабінеті. Усі розпивали віскі «Б'юкенен» і боролися з похміллям, насолоджуючись білим порошком, поки музичні гурти, як-от «Лос Ураканес», «Лос Пумас», «Лос Бронкос» і будь-які інші (з ними розплачувалися стодоларовими купюрами) співали балади — «Кайф для носа», «Жменька порошку», «Смерть федерала», присвячені тим, хто вже загинув, і тим, кому судилося загинути невдовзі.

— Де він? — спитала Тереса.

Кіт Ф'єррос видав тихий злорадний смішок.

— Ти це чув, Поте? Вона питає про Блондина. Як мило!

Він не відходив від одвірка. Другий кілер мотнув головою. Кремезний, товстий, солідний, з густими чорними вусами й темними плямами на шкірі, які бувають у крапчастих коней. Він поводився не так розкуто, як його товариш. Нетерпляче косився на годинник. Мабуть, почувався не в своїй тарілці. Від поруху руки його лляна куртка трохи задралася, дозволивши побачити руків'я револьвера за поясом.

— Блондин,— задумливо повторив Кіт Ф'єррос.

Він витягнув руки з кишень і неквапливо рушив до Тереси, яка завмерла біля узголів'я ліжка. Підступивши ближче, він зупинився. Його погляд пронизував її наскрізь.

— От бачиш, любонько,— нарешті мовив він.— Твій коханець загрався.

Тереса відчула, як страх згорнувся в її нутрощах гримучою змією. *Ситуація.* Той холодний білий страх нагадував кам'яну поверхню надгробку.

— Де він? — наполегливо перепитала Тереса.

Ці слова вимовила не вона, а якась незнайома жінка, чия непередбачувана поведінка ошелешила її. Зухвалиця не зважала на

необхідність мовчати. Напевно, Кіт Ф'єррос інтуїтивно здогадався, в чому річ. Він глипнув на неї, дивуючись, що вона ставить запитання замість того, щоби заціпеніти або кричати від жаху.

— Його вже немає на цьому світі. Він помер.

Незнайомка діяла на свій власний розсуд. Тереса здригнулася, коли та вимовила: «Сучі діти». Саме це вона сказала або принаймні їй почулися слова «Сучі діти», про які вона пошкодувала, перш ніж останній склад зірвався з її губ. Кіт Ф'єррос розглядав її з неабиякою цікавістю. Дуже уважно.

— Дивись, яка норовиста нам попалася,— замислено сказав кілер.— Ще й згадує наших матусь. Таким прекрасним ротиком,— лагідно закінчив він.

Наступної миті чоловік вліпив їй ляпаса, змусивши повалитися на ліжко й розпростертися на повний зріст. Якусь хвилю він оцінювально вивчав її. Очманіла від удару, Тереса відчула, як кров стукотить у скронях, а щока палає. Кіт Ф'єррос угледів пакетик із порошком на нічному столику, взяв дрібку і підніс до носа.

— Класний товар,— мовив він.— Є домішки, але все одно непогано,— протираючи ніс великим і вказівним пальцями, він запропонував дозу своєму приятелю, але той зробив заперечний жест і знову покосився на годинник.— Не квапся, братане, нам нікуди поспішати,— посміхнувся Ф'єррос.— Плювати я хотів на те, яка зараз година.— Його погляд перескочив на Тересу.— Класна дівка,— підсумував він.— До того ж удовиця.

Поте Гальвес спробував угамувати його.

— Коте,— вкрай серйозно попросив він.— Покінчимо з цим скоріше.

Ф'єррос здійняв руку, закликаючи його заспокоїтися, і присів на край ліжка.

— Зупинись,— наполегливо вмовляв його Гальвес.— Нам дали точні інструкції. Наказали позбутися її, а не розважатися з нею. Роби свою справу, друже. І без зайвих дурниць.

Та Кіт Ф'єррос уперто хитав головою, незважаючи на жодні аргументи.

— Пощастило ж мені,— зазначив він.— Завжди хотів відпердолити її.

Раніше — до того, як Тереса стала жінкою Блондина Давіли,— її вже гвалтували: вперше це сталося, коли їй було п'ятнадцять років — на неї напали кілька хлопців із кварталу Лас Сьєте Готас, а вдруге вона стала жертвою чоловіка, який влаштував її на роботу до обмінника на вулиці Хуарес. Тому вона зрозуміла, що чекає на неї, щойно загрозлива посмішка кілера стала вологішою і він розстебнув гудзик на її джинсах. Несподівано страх кудись зник. Адже це відбувається не насправді, пронеслася думка в її голові. Я сплю, і це просто кошмар, один із тих, які я часто бачила в минулому: біда спіткала не мене, а жінку з моїх фантазій, вона схожа на мене, але це не я. Я можу прокинутися будь-якої миті, відчутти дихання мого чоловіка на подушці, обійняти його, сховати обличчя у нього на грудях і виявити, що нічого страшного не сталося. А ще я можу померти уві сні — від інфаркту, від зупинки серця, від чого завгодно. Я можу померти раптово, і тоді ні сон, ні життя не матимуть жодного значення. Я засну надовго, без видінь і кошмарів. Відпочину від того, що ніколи не трапилося в реальності.

— Коте, припини,— наполегливо повторив Гальвес. Він нарешті ворухнувся, переступив поріг і зробив кілька кроків у кімнаті.— Годі вже. Блондин був одним із наших. Класний хлопець. Згадай-но: гори, Ель Пасо, Ріо-Браво. Випивка. А вона була його дівкою.— Він витягнув револьвер «Пітон» і притиснув його до чола Тереси.— Відійди, братане, інакше тебе забризкає. Я пристрелю її, та й край.

Кіт Ф'єррос не піддавався. Зухвалий, небезпечний, самовпевнений, він розвернувся до товариша, одним оком стежачи за Тересою.

— Вона все одно помре,— заперечив він.— Прикро, якщо таке добро пропаде.

Він відсунув дуло «Пітона» одним різким порухом руки. Поте Гальвес переводив погляд з нього на Тересу. Нерішучий, товстий; темні очі виражали властиву індіанцям настороженість і холоднокривність, притаманну жителям півночі; краплинки поту виблискували в пишних вусах; палець зіскочив зі спускового гачка, і дуло спрямувалося вгору, ніби Гальвес збирався почесати ним голову. Тоді Кіт Ф'єррос вихопив свій автоматичний пістолет, велику сріблясту «Беретту», і прицілився в його обличчя.

— Або ти теж трахнеш цю дівку, і ми будемо на рівних,— посміюючись, пригрозив він,— або, якщо ти став педиком, відійди і не заважай мені. Геть з дороги, козел, бо зчепимось, як бойові півні.

Поте Гальвес позирнув на Тересу — в його погляді читалося, що йому соромно через те, що він змушений підкоритися. На кілька секунд він завмер із роззявленим ротом, пориваючись щось сказати, але не зронив жодного слова. Натомість повільно сховав свій «Пітон» за поясом, так само повільно відійшов від ліжка й, не озираючись, рушив до дверей. Тим часом приятель тримав його на мушці й насмішкувато казав таке:

— Потім я пригощу тебе келихом «Б'юкенена», друже, аби ти не переймався, що був таким слабаком.

Поте Гальвес зник за дверима іншої кімнати, і звідти долинув гуркіт — щось розлетілося на тріски від потужного удару (можливо, дверцята шафи, на які обрушився залізний кулак чоловіка, що не тямив себе від безсилового гніву). З якоїсь незрозумілої причини Тереса подумки подякувала йому за це. Та наступної миті їй довелося забути про Гальвеса, адже Кіт Ф'єррос зняв з неї джинси — точніше зірвав їх — і, задравши футболку, безцеремонно обмацав її груди, після чого сунув дуло пістолета їй поміж ніг, ніби збираючись розірвати її зсередини. Вона не кричала і не стогнала. Спокійно дивилася на білу стелю широко розплющеними очима, благаючи Бога, аби тортури тривали недовго, і Кіт Ф'єррос убив її без зволікань, перш ніж вона збагне, що

це не кошмар, побачений уві сні, а голий, нічим не прикритий жах - нікчемного життя.

Ця історія стара як світ. І фінал завжди один. Інакше бути не могло, хоча Тереса ніколи не уявляла, що Ситуація пахнутиме потом, збудженим чоловіком та алкоголем, випитим Котом Ф'єрросом перед тим, як він вирушив на пошуки жертви. Господи, хай він кінчить, думала вона в моменти просвітління. Хай він швидше кінчить, аби я могла відпочити. Вона обмірковувала це якусь мить і знову падала в порожнечу, де не було ні почуттів, ні страху. Надто пізно мучитися страхом — люди відчують його до того, як щось трапилося, а коли лихо вже спіткало їх, утішаються надією, що все рано чи пізно закінчується. Єдиний справжній страх викликаний припущенням, що кінець може затягнутися. Щоправда, це не стосувалося Кота Ф'єрроса. Він грубо проникав у неї, жадаючи чимскоріш розрядитися. Мовчки. Короткими різкими ривками. Безжально, жорстоко, поволі підштовхуючи її до краю ліжка. Змирившись зі своєю долею, Тереса втупилася поглядом у білу стелю. Час від часу вона на кілька блискавичних секунд приходила до тями, після чого провалювалася в безодню, покірно терплячи це знущання. Її рука безсило повисла й опинилася у відкритій сумці, що стояла на підлозі.

Аж тут вона зробила несподіване відкриття: Ситуація, як і палиця, два кінці має. Завдати шкоди не тільки тобі, а й іншим. Усвідомивши це, Тереса настільки здивувалася, що, якби їй не заважав чоловік, що міцно тримав її, вона встала би з ліжка — серйозне, замислене обличчя, один палець здійснений вгору, — і спробувала розібратися. Обговорімо докладніше. Розгляньмо цей варіант. Та вона не могла підвестися, тому що все її тіло було знерухомлене — вільною була лише рука, що випадково прослизнула в сумку і торкнулася холодного металу кольта «Дабл Ігл», що лежав між одягом і пачками купюр.

Це відбувається не зі мною, подумала вона. А може, вона не встигла ні про що подумати, обмежившись пасивним спостереженням за іншою Тересою Мендосою, яка мислила замість неї. Хай там як, а коли вона усвідомила, що зробила, її пальці (або пальці незнайомки, за якою вона

стежила) вже обхопили руків'я пістолета. Запобіжник зліва, біля спускового гачка та кнопки. Вона легенько натиснула на нього великим пальцем і відчула, як той вертикально ковзає вниз, звільняючи ударник. У набійнику є патрон, згадала вона. Так, там є патрон, підказала їй пам'ять, ти сама дослала його туди. Вона не забула металеве брязкання, хоча не виключено, що їй здалося, ніби це сталося, а ніякого патрона там не було. Тереса обмірковувала все це незворушно і раціонально: запобіжник, спусковий гачок, ударник. Патрон. Такою була доречна послідовність подій, якщо те брязкання справді пролунало, а не було плодом її уяви. Інакше ударник проб'є порожнечу, і Кіт Ф'єррос матиме достатньо часу, аби розсердитися. З іншого боку, гірше вже не буде. Хіба що більше агресії чи жорстокості в останні миті її життя. Хоч би що трапилося, за пів години все закінчиться — для неї, для жінки, за якою вона шпигує, або для них обох. Хоч би що трапилося, невдовзі їй не буде боляче. Такі думки проносилися у неї в голові, коли вона відвернулася від білої стелі і збагнула, що Кіт Ф'єррос завмер, пильно дивлячись на неї. Тоді Тереса звела пістолет і вистрелила йому в обличчя.

У повітрі розповзався кислий запах пороху, і відлуння пострілу ще гриміло на стінах, коли Тереса вдруге натиснула на спусковий гачок; проте «Дабл Ігл» підстрибнув угору через віддачу від першого пострілу, і другий постріл вибив зі стіни шмат штукатурки сантиметрів на п'ятнадцять. Кіт Ф'єррос звалився на нічний столик, немовби задихаючись, затуливши рота руками; між його пальцями струмила кров, забризкуючи очі, витріщені від подиву, засліплені яскравим спалахом, що опалив йому волосся, брови та вії.

Тереса не знала, кричить він чи ні, бо гуркіт близького пострілу, від якого затремтіли барабанні перетинки, оглушив її. Вона стояла навколішки, обпершись об ліжку (футболка задрана до шиї, нижня частина тіла повністю оголена), вчепившись обома руками в руків'я пістолета, аби краще прицілитися для третього пострілу. Раптом вона побачила, як на порозі вигулькнув Поте Гальвес, ошелешений і розгублений. Її погляд перескочив на нього, наче в уповільненому сновидінні, а він простяг обидві руки перед собою, вочевидь

захищаючись від спрямованого на нього «Дабл Ігла». В його очах читався страх, губи під чорними вусами розімкнулися, беззвучно прошепотівши «Ні, будь ласка». Можливо, Поте Гальвес справді вимовив цю фразу вголос, а вона не розчула його через те, що її слух ще не відновився. Напевно, він таки благав її зупинитися, бо його руки примирливо тягнулися до неї, а губи швидко ворушилися, бурмочучи інші незрозумілі слова. Тереса хотіла натиснути на спусковий гачок, проте згадала удар кулака об шафу, «Пітон», притиснутий до її чола, його слова — «Коте, припини. Блондин був одним із наших. А вона була його дівкою».

Вона не вистрелила. Спогад про розтрощені дошки стримав її порив; указівний палець не рухався. Холод пронизав її живіт і голі ноги, коли вона, не припиняючи цілитися у Поте Гальвеса, трохи відповзла назад і лівою рукою кинула в сумку одяг, записник і пакетик із кокаїном. Покосилася на Кота Ф'єрроса, який корчився на підлозі, обмацуючи голову скривавленими руками. На хвилюку замислилася, чи варто добити його, проте другий кілер усе ще стовбичив на порозі (руки витягнуті вперед, за поясом стирчить револьвер), і їй стало ясно, що як вона не триматиме його на мушці, то сама зловить кулю. Тому Тереса схопила сумку і, міцно стискаючи «Дабл Ігл» правою рукою, відійшла від ліжка. Першим буде Крапчастий, а другим — Кіт Ф'єррос, нарешті визначилася вона. Така послідовність буде правильною, і пошкодженій шафи недостатньо, аби змінити цей порядок (хоча вона була щиро вдячна йому за вияв емоцій). Вона здогадалася, що чоловік прочитав її думки — це відбулося в його очах. Губи під чорними вусами завмерли, обірвавши фразу на середині, і тепер до неї долинав якийсь неясний гомін. За секунду до її третього пострілу Потьомкін Гальвес із дивовижною для такого товстуну спритністю помчав сходами до дверей, що вели на вулицю, на ходу хапаючи револьвер. Тереса випустила четверту і п'яту кулі, перш ніж зрозуміла, що даремно старається і на додачу ризикує залишитися без патронів. Вона вирішила не бігти за ним, адже було зрозуміло, що вбивця так просто не піде і вмить повернеться, що її незначна перевага — випадковий збіг обставин, а це везіння триватиме недовго. Два поверхи, подумала вона. І гірше точно не буде. Отже, вона відчинила вікно спальні, що виходило на задній двір, і глянула вниз, туди, де виднілися низенькі

дерева і кущі. «Я забула прикінчити цього покидька Кота»,— запізно збагнула вона, стрибнувши в порожнечу. Наступної миті гілки й колючі чагарники впилися в її ноги, стегна, обличчя, а щиколотки від удару об землю пройняло таким пекельним болем, що їй здалося, що кістки переломилися. Вона насилу випросталася, здивована, що лишилася жива і, кульгаючи, побігла боса, гола нижче пояса, між припаркованими автівками й тінями, що огортали пустку. Подолавши значну відстань, захекана жінка зупинилася і присіла навпочіпки біля наполовину зруйнованої цегляної стіни. Її турбували не тільки поранені стопи й подряпини по всьому тілу, а й неприємне свербіння поміж ніг і всередині. Спогад про зівалтування нарешті змусив її здригнутися, адже інша Тереса Мендоса покинула її, і вона лишилася сама. Нема за ким спостерігати здалеку, нема кому приписувати власні емоції та почуття. Їй страшенно закортіло помочитися, і вона почала справляти потребу в тій самій позі, нерухомо сидячи в темряві й тремтячи, мов у пропасниці. Світло фар автівки, що проїжджала повз, на мить осяяло її силует: одна рука стискала сумку, а друга — пістолет.

2. Кажуть, що всі бачать закон, та це нікого не рятує

Як уже було сказано, я мандрував Кульяканом на перших етапах мого розслідування, до того, як особисто познайомився з Тересою Мендосою. Там, де наркоторгівля вже давно не є підпільною, перетворившись на об'єктивний соціальний факт, кілька доларів, переданих потрібним людям, уберегли мене від проблем у певних колах, де допитливий чужинець без рекомендацій ризикує раптом опинитися на дні річки — Умаї чи Тумасули — з кулею в голові. Крім того, у мене з'явилося двоє хороших друзів: Хуліо Берналь, начальник відділу культури в муніципалітеті, й Ельмер Мендоса, місцевий письменник, чий чудові романи — «Самотній вбивця» і «Коханець Дженіс Джоплін» — я читав, аби краще розібратися в тому, що відбувається у мексиканських наркокартелях. Саме Хуліо та Ельмер допомогли мені скласти уявлення про тутешні звичаї. Жоден із них не був особисто знайомим із Тересою Мендосою на початку цієї історії — за тих часів вона була ніким, проте вони знали Блондина Давілу і деяких людей, що тією чи іншою мірою вплинули на розвиток подальших подій. Так я дізнався більшу частину інформації, якою наразі володію. У Сіналоа все вирішує довіра: цей жорстокий складний світ керується простими правилами, що не допускають двозначностей. Тебе представляє когось друг, якому цей хтось довіряє, і цей хтось довіряє тобі, оскільки довіряє тому, хто рекомендував тебе. Згодом, раптом щось піде не так, особа, яка ручалася за тебе, поплатиться своїм життям, а ти — своїм. Бум-бум. На кладовищах північного сходу Мексики можна побачити силу-силенну надгробків з іменами людей, яким хтось колись довіряв.

Якось ми веселилися у «Дон Кіхоті» однієї ночі, сповненої музики й просякнутої сигаретним димом. Ми пили пиво й текілу, слухали непристойні жарти коміка Педро Вальдеса — перед ним виступав черевомовець Енріке зі своєю лялькою-наркоманом на ім'я Чечіто. Певної миті Ельмер Мендоса нахилився до мене через стіл і вказав на

кремезного брюнета в окулярах, який пиячив в оточенні численних приятелів, що явно належали до категорії людей, звиклих не знімати піджаки й куртки, наче їм усюди було холодно, і надавати перевагу таким предметам одягу, як-от чоботи зі зміїної чи страусової шкіри, вишиті ремені вартістю у тисячу доларів, ширококрисі капелюхи, бейсболки з емблемою команди «Лос Томатерос де Кулььякан», безліч масивних золотих прикрас на шиї та зап'ястках. Ми бачили, як ця компанія вийшла з двох «Рем Чарджерів» і вдерлася до клубу як до себе додому. Охоронець улесливо привітався з ними, відмовившись від звичної для інших клієнтів процедури обшуку.

— Це Сесар *Бетмен* Гуемес,— пошепки мовив до мене Ельмер.— Знаменитий наркоторговець.

— Його згадують у баладах?

— Так, у кількох.— Мій друг, посміюючись, відхлебнув ковток.— Він убив Блондина Давілу.

Роззявивши рота від подиву, я витріщився на цих людей: смагляві обличчя з грубими рисами, пишні вуса, у кожному жесті фізично відчутна загроза. Їх було восьмеро, вони приїхали п'ятнадцять хвилин тому і встигли вихилити цілу упаковку пива — двадцять чотири бляшанки. Пізніше вони замовили дві пляшки «Б'юкенена» і ще дві «Ремі Мартіна». Танцівниці приєдналися до них, щойно закінчивши виступ (дивне явище для «Дон Кіхота»). Компанія гомосексуалів із фарбованим білявим волоссям, що влаштувалася за сусіднім столиком (уночі сюди набивалася сила-силенна геїв, які добре ладнали з наркомафією) кидала на них багатозначні погляди. Гуемес відповів їм лукавою усмішкою справжнього мачо, а потім, покликавши офіціанта, пригостив їх випивкою. Мирне співіснування в чистісінькій формі.

— Звідки ти знаєш?

— Ну... це знає весь Кулььякан.

Чотири дні по тому, завдяки одній подрузі Хуліо Берналя, чий племінник був пов'язаний з «бізнесом», я мав дивну і цікаву розмову

з Сесаром *Бетменом* Гуемесом. Мене запросили на барбекю в один із будинків на пагорбах Сан-Мігель, у високій частині міста. Там молоді наркомафіозі — друге покоління, менш схильне до хизування, ніж їхні батьки, які колись давно спустилися з гір, аби оселитися в районі Тьерра Бланка, а згодом штурмувати шикарні маєтки Чапультепека,— вкладали гроші у зовні непримітні будівлі, де розкоші панували всередині і призначалися винятково для членів родини і гостей. Небіж подруги Хуліо був сином легендарного наркобарона з Сан-Хосе-де-лос-Орнос, одного з тих, хто замолоду відстрілювався від поліції та конкурентів, а нині відбував термін у затишній камері в'язниці в Пуенте-Гранде, штат Халіско. Він мав двадцять вісім років і звався Ернесто Семюельсоном. Його старшого брата та п'ятьох кузенів розстріляли інші наркочилери, або федерали, або солдати, тож він швидко засвоїв урок: краще вивчати юриспруденцію у США, вести бізнес за кордоном і ніколи не робити цього на батьківщині, відмивати гроші в якійсь солідній мексиканській компанії з виробництва трейлерів або панамській фермі з вирощування креветок. Він мешкав у скромному будиночку разом із дружиною і двома дітьми, водив звичайну «Ауді», три місяці на рік проводив у Маямі, де в його гаражі стояв «Гольф». «Будь простішим, і проживеш довше,— любляв казати він.— У нашому світі заздрість вбиває».

Ернесто Семюельсон відрекомендував мене Сесару *Бетмену* Гуемесу у своєму саду, під тростинним навісом, тримаючи в одній руці пляшку пива, а в другій — тарілку із пересмаженим м'ясом.

Бетмен Гуемес розмовляв тихо і спокійно, витримуючи довгі паузи, впродовж яких уважно роздивлявся співрозмовників із голови до ніг. За все своє життя він не прочитав жодної книги, проте обожнював кіно. Ми поговорили про Аль Пачіно (зокрема про його улюблений фільм «Обличчя зі шрамом»), про Роберта де Ніро («Казино»), про те, що ці сучасні діти — голлівудські режисери та сценаристи — ніколи не обирають білявих світлошкірих акторів на ролі наркомафіозі: усіх звуть Санчесами і всі вони народилися на південному березі Ріо-Браво. Розмова про білявих наркомафіозі полегшила моє завдання — з'явився привід згадати Блондина Давілу. Поки чоловік мовчки буравив мене поглядом крізь скельця окулярів, я пішов далі, назвавши друге ім'я —

Тереса Мендоса. Я пишу її історію, чесно зізнався я, усвідомлюючи, що в певних місцях і з певними людьми брехня завжди вилазить тобі боком. А мене попередили, що *Бетмен* Гуемес був таким небезпечним, що коли він сходив на гори, койоти розпалювали багаття, аби він не наближався до них.

— Минуло бозна-скільки часу,— мовив він.

Я прикинув, що йому менше п'ятдесяти років. Дуже смаглява шкіра, незворушне обличчя з типовими рисами жителів півночі. Згодом я дізнався, що він народився не в Сіналоа, а в Аламосі, штат Сонора,— земляк Марії Фелікс{17}. Розпочав свою кар'єру, допомагаючи контрабандистам і переправляючи власною вантажівкою до США емігрантів, травичку і порошок із картелю Хуареса. Невдовзі піднявся на вищу сходинку в ієрархії: спершу працював перевізником на Володаря Небес, а згодом став власником двох компаній — одна виробляла трейлери, а друга контролювала приватні літаки, що курсували між горами, Невадою і Каліфорнією з контрабандою на борту, аж поки американці не посилили охорону повітряного простору і не закрили майже всі проломи у своїй системі радарного спостереження. Нині *Бетмен* Гуемес відійшов від справ і вів більш-менш спокійне життя на доходи від вкладень у надійні справи і контролю над кількома гірськими селищами на кордоні з Дуранго, де місцеві виробляли для нього «смолу». Він мав хороше ранчо на околицях Ель-Саладо з чотирма тисячами голів худоби таких порід, як-от «До Бразил», «Ангус» і «Браво». Також він розводив чистокровних скакових коней і бойових півнів, завдяки яким щороку заробляв купу грошей під час змагань на скотарському ярмарку, що проводився у жовтні чи листопаді.

— Тереса Мендоса,— пробурмотів мій співрозмовник і похитав головою, ніби згадавши щось кумедне.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ